

ЗМІСТ

Передмова	7
-----------------	---

**ЧАСТИНА I
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ
І САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ**

<i>Тема 1.</i> Вступ до професійної орієнтації	9
1.1. Об'єкт, предмет та завдання профорієнтації.....	9
1.2. Основні підходи і функції профорієнтації.....	11
1.3. Основні методологічні засади профорієнтації.....	17
1.4. Структура та основні напрями профорієнтаційної роботи.....	20
1.4.1. Професійна освіта і виховання	21
1.4.2. Професійна консультація і професійна діагностика	23
1.4.3. Профпідбір та профвідбір	24
1.4.4. Професійна адаптація	24
<i>Тема 2.</i> Історія розвитку профорієнтації	28
2.1. Історія розвитку професійної орієнтації у зарубіжній психології	28
2.1.1. Розвиток профорієнтації у філософських, педагогічних та психологічних системах наукового знання	28
2.1.2. Розвиток профорієнтації у руслі психотехніки.....	34
2.1.3. Профорієнтація і психологія праці.....	41
2.1.4. Розвиток профорієнтації на сучасному етапі.....	44
2.2. Розвиток профорієнтації у дослідженнях вітчизняних учених	46
2.2.1. Проблема професійної орієнтації у дореволюційній Росії	46
2.2.2. Розвиток психотехніки у 20-30-х роках ХХ ст. у СРСР	48
2.2.3. Становлення і розвиток профорієнтації у 40-80 роках ХХст. ..	51
2.2.4. Розвиток профорієнтації в сучасній Україні.....	55
<i>Тема 3.</i> Особливості організації профорієнтаційної роботи зі школярами ..	61
3.1. Особливості організації профорієнтаційної роботи у сучасній українській школі	61
3.2. Етапи профорієнтаційної роботи у школі.....	63
3.3. Форми та методи профорієнтаційної роботи зі школярами	65
3.4. Навчально-методичний кабінет профорієнтації	67
3.5. Особливості організації профільного навчання у старшій школі.....	69
3.5.1. Загальні положення щодо організації профільного навчання у школі.....	69

ЗМІСТ

Передмова	7
-----------------	---

**ЧАСТИНА I
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ
І САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ**

<i>Тема 1.</i> Вступ до професійної орієнтації	9
1.1. Об'єкт, предмет та завдання профорієнтації.....	9
1.2. Основні підходи і функції профорієнтації.....	11
1.3. Основні методологічні засади профорієнтації.....	17
1.4. Структура та основні напрями профорієнтаційної роботи.....	20
1.4.1. Професійна освіта і виховання	21
1.4.2. Професійна консультація і професійна діагностика	23
1.4.3. Профпідбір та профвідбір	24
1.4.4. Професійна адаптація	24
<i>Тема 2.</i> Історія розвитку профорієнтації	28
2.1. Історія розвитку професійної орієнтації у зарубіжній психології	28
2.1.1. Розвиток профорієнтації у філософських, педагогічних та психологічних системах наукового знання	28
2.1.2. Розвиток профорієнтації у руслі психотехніки.....	34
2.1.3. Профорієнтація і психологія праці.....	41
2.1.4. Розвиток профорієнтації на сучасному етапі.....	44
2.2. Розвиток профорієнтації у дослідженнях вітчизняних учених	46
2.2.1. Проблема професійної орієнтації у дореволюційній Росії	46
2.2.2. Розвиток психотехніки у 20-30-х роках ХХ ст. у СРСР	48
2.2.3. Становлення і розвиток профорієнтації у 40-80 роках ХХст. ..	51
2.2.4. Розвиток профорієнтації в сучасній Україні.....	55
<i>Тема 3.</i> Особливості організації профорієнтаційної роботи зі школярами ..	61
3.1. Особливості організації профорієнтаційної роботи у сучасній українській школі	61
3.2. Етапи профорієнтаційної роботи у школі.....	63
3.3. Форми та методи профорієнтаційної роботи зі школярами	65
3.4. Навчально-методичний кабінет профорієнтації	67
3.5. Особливості організації профільного навчання у старшій школі.....	69
3.5.1. Загальні положення щодо організації профільного навчання у школі.....	69

3.5.2. Допрофільна підготовка	70
3.5.3. Особистісна готовність до профільного навчання	74
3.5.4. Напрями профілізації та профілі навчання у старшій школі ..	76
<i>Тема 4. Психологія професійного самовизначення</i> і самореалізації особистості	80
4.1. Психологічний зміст та співвідношення понять «професійна орієнтація», «кар'єра», «професійний вибір», «професійне самовизначення», «професійна самоактуалізація», «професійна самореалізація»	80
4.2. Психологічна сутність, типи та рівні професійного самовизначення ..	83
4.3. Етапи професійного самовизначення	87
4.4. Теорії професійного самовизначення	89
4.4.1. Психодинамічні теорії	90
4.4.2. Теорія батьківських установок Еллі Роу	92
4.4.3. Теорія професійного розвитку Д. С'юпера	93
4.4.4. Теорія компромісу з реальністю Е. Гінзберг	95
4.4.5. Сценарна теорія Еріка Берна	96
4.4.6. Погляди сучасних вітчизняних учених	99
4.5. Психологічна сутність поняття самореалізація особистості	99
4.6. Потенціал професійної самореалізації особистості	105

Частина II ОСОБИСТІТЬ І ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

<i>Тема 5. Особистість у системі «людина-професія»</i>	112
5.1. Поняття особистості у психології	112
5.2. Поняття «професійно обумовлена особистість» та її структура	114
5.2.1. Професійна спрямованість та її складові	114
5.2.2. Професійна компетентність та її основні компоненти	118
5.2.3. Професійно важливі якості	119
5.2.4. Професійно значущі психофізіологічні властивості	123
5.3. Стадії професійного розвитку особистості як суб'єкта діяльності	125
5.4. Кризи професійного розвитку	127
<i>Тема 6. Професійна мотивація</i>	135
6.1. Поняття мотивації. Класифікація та структура мотивів	135
6.2. Психологічні теорії професійної мотивації	137
6.2.1. Теорія мотивів А. Маслоу	137
6.2.2. Двофакторна теорія мотивації Ф. Херцберга	138
6.2.3. Теорія мотивації Д. Мак-Клелланда	138
6.2.4. Теорія "уникнення невдач" Д. Аткинсона та Х. Хекхаузена	140

3.5.2. Допрофільна підготовка	70
3.5.3. Особистісна готовність до профільного навчання	74
3.5.4. Напрями профілізації та профілі навчання у старшій школі ..	76
<i>Тема 4. Психологія професійного самовизначення</i> і самореалізації особистості	80
4.1. Психологічний зміст та співвідношення понять «професійна орієнтація», «кар'єра», «професійний вибір», «професійне самовизначення», «професійна самоактуалізація», «професійна самореалізація»	80
4.2. Психологічна сутність, типи та рівні професійного самовизначення ..	83
4.3. Етапи професійного самовизначення	87
4.4. Теорії професійного самовизначення	89
4.4.1. Психодинамічні теорії	90
4.4.2. Теорія батьківських установок Еллі Роу	92
4.4.3. Теорія професійного розвитку Д. С'юпера	93
4.4.4. Теорія компромісу з реальністю Е. Гінзберг	95
4.4.5. Сценарна теорія Еріка Берна	96
4.4.6. Погляди сучасних вітчизняних учених	99
4.5. Психологічна сутність поняття самореалізація особистості	99
4.6. Потенціал професійної самореалізації особистості	105

Частина II ОСОБИСТІТЬ І ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

<i>Тема 5. Особистість у системі «людина-професія»</i>	112
5.1. Поняття особистості у психології	112
5.2. Поняття «професійно обумовлена особистість» та її структура	114
5.2.1. Професійна спрямованість та її складові	114
5.2.2. Професійна компетентність та її основні компоненти	118
5.2.3. Професійно важливі якості	119
5.2.4. Професійно значущі психофізіологічні властивості	123
5.3. Стадії професійного розвитку особистості як суб'єкта діяльності	125
5.4. Кризи професійного розвитку	127
<i>Тема 6. Професійна мотивація</i>	135
6.1. Поняття мотивації. Класифікація та структура мотивів	135
6.2. Психологічні теорії професійної мотивації	137
6.2.1. Теорія мотивів А. Маслоу	137
6.2.2. Двофакторна теорія мотивації Ф. Херцберга	138
6.2.3. Теорія мотивації Д. Мак-Клелланда	138
6.2.4. Теорія "уникнення невдач" Д. Аткинсона та Х. Хекхаузена	140

6.2.5. Теорія сподівань"В. Врума	141
6.2.6. Теорія мотивації Л. Портер та Е. Лоулер	141
6.2.7. Теорія "X", "теорія Y" та "теорія Z" Д. Мак-Грегорі, О. Шелдона та В. Оучі	142
6.3. Мотиви вибору професії та професійного навчання	143
6.4 Психологічні основи оптимального вибору професії	147

<i>Тема 7. Соціально-психологічний аналіз професійної діяльності</i>	<i>152</i>
7.1. Психологічна сутність та структура професійної діяльності	152
7.2. Взаємозв'язок професійних вимог та індивідуально-психологічних особливостей особистості	156
7. 3. Поняття професійної придатності та її складові	157
7. 4. Готовність до професійної діяльності та її складові	159
7. 5. Становлення і розвиток професійної ідентичності	161
7. 6. Професійна мобільність як необхідна умова самореалізації сучасного фахівця	162

<i>Тема 8. Психологія професій</i>	<i>168</i>
8.1. Професіографія як наука про професії: її предмет, мета та завдання	168
8.2. Ключові поняття професіографії: «професія», «заняття», «спеціальність», «кваліфікація», «професіограма», «психограма» ..	169
8.3. Основні методологічні вимоги до опису професій та методи професіографії	171
8.4. План опису професії.....	174
8.5. Класифікації професій	178

<i>Тема 9. Професійна консультація та діагностика</i>	<i>189</i>
9.1. Сутність, мета та завдання професійної консультації	189
9.2. Методологічні принципи профконсультації	191
9.3. Основні види, напрями та форми організації професійного консультування	192
9.4. Психотехнології профконсультації	195
9. 5. Психодіагностика професійної діяльності	202

<i>Тема 10. Психологічні засади самореалізації особистості дорослого віку</i>	<i>207</i>
10.1. Ресурси професійної самореалізації людини дорослого віку	207
10.2. Психолого-педагогічні чинники та умови професійної самореалізації людини у період середньої дорослості	213

6.2.5. Теорія сподівань"В. Врума	141
6.2.6. Теорія мотивації Л. Портер та Е. Лоулер	141
6.2.7. Теорія "X", "теорія Y" та "теорія Z" Д. Мак-Грегорі, О. Шелдона та В. Оучі	142
6.3. Мотиви вибору професії та професійного навчання	143
6.4 Психологічні основи оптимального вибору професії	147

<i>Тема 7. Соціально-психологічний аналіз професійної діяльності</i>	<i>152</i>
7.1. Психологічна сутність та структура професійної діяльності	152
7.2. Взаємозв'язок професійних вимог та індивідуально-психологічних особливостей особистості	156
7. 3. Поняття професійної придатності та її складові	157
7. 4. Готовність до професійної діяльності та її складові	159
7. 5. Становлення і розвиток професійної ідентичності	161
7. 6. Професійна мобільність як необхідна умова самореалізації сучасного фахівця	162

<i>Тема 8. Психологія професій</i>	<i>168</i>
8.1. Професіографія як наука про професії: її предмет, мета та завдання	168
8.2. Ключові поняття професіографії: «професія», «заняття», «спеціальність», «кваліфікація», «професіограма», «психограма» ..	169
8.3. Основні методологічні вимоги до опису професій та методи професіографії	171
8.4. План опису професії.....	174
8.5. Класифікації професій	178

<i>Тема 9. Професійна консультація та діагностика</i>	<i>189</i>
9.1. Сутність, мета та завдання професійної консультації	189
9.2. Методологічні принципи профконсультації	191
9.3. Основні види, напрями та форми організації професійного консультування	192
9.4. Психотехнології профконсультації	195
9. 5. Психодіагностика професійної діяльності	202

<i>Тема 10. Психологічні засади самореалізації особистості дорослого віку</i>	<i>207</i>
10.1. Ресурси професійної самореалізації людини дорослого віку	207
10.2. Психолого-педагогічні чинники та умови професійної самореалізації людини у період середньої дорослості	213

10.3. Самореалізація як екзистенційна потреба особистості	218
10.4. Духовний потенціал самореалізації особистості	226

ДОДАТКИ

Навчальна програма курсу	231
Зміст лекційного курсу	235
Тематика семінарських занять	249
Орієнтовна тематика рефератів	269
Програмові вимоги до заліку	271
Орієнтовна програма курсу для учнів 8-9-х класів загальноосвітніх шкіл	274
Короткий термінологічний словник	278

Практикум

Анкета вивчення інтересів і схильностей учня	293
Методика "Карта інтересів"	294
Диференційно-діагностичний опитувальник інтересів (С.О.Клімов)	303
Характеристика типів професій (зведена таблиця)	307
Методика Л. Йовайши	310
Методика Джона Холланда	315
Опитувальник особистісної орієнтації (Джоунс, Крендалл)	321
Методика вивчення ціннісних орієнтацій (М.Рокіч)	322
Експрес-діагностика соціальних цінностей особистості (Н.П.Фетіскін)	326
Тест смисложитєвих орієнтацій (Д.О.Леонтьєв)	328
Методика визначення мотивації до успіху і уникнення невдач (А.Реан).....	332
Методика «Самооцінка сили волі» (С.П.Ільїн, Є.К.Фещенко).....	334
Методика КОС-2 (В.В.Синявський, Б.О.Федоришин).....	336
Методика «Профіль мислення» (В.Ганзен, К.Малишев, Л.Огінець).....	340
Діагностичний опитувальник "Людина-машина".....	345
Методика «Локус контролю»	347
Проективна методика «Психометричний тест» (С.Делінгер)	352
Особистісний опитувальник Р.Кеттелла (16PF)	356
Експрес-діагностика визначення темпераменту (М.М.Обозов).....	376
Особистісний опитувальник Г. Айзенка (ЕРІ)	378
Методика "Теппінг-тест"	385
Формула темпераменту (А.Белій).....	392
Тест САМОАЛ (Е.Шостром)	396
Експрес-діагностика визначення соціонічних типів особистості (Мегель-Овчаров).....	407
Перелік рекомендованих джерел	412

10.3. Самореалізація як екзистенційна потреба особистості	218
10.4. Духовний потенціал самореалізації особистості	226

ДОДАТКИ

Навчальна програма курсу	231
Зміст лекційного курсу	235
Тематика семінарських занять	249
Орієнтовна тематика рефератів	269
Програмові вимоги до заліку	271
Орієнтовна програма курсу для учнів 8-9-х класів загальноосвітніх шкіл	274
Короткий термінологічний словник	278

Практикум

Анкета вивчення інтересів і схильностей учня	293
Методика "Карта інтересів"	294
Диференційно-діагностичний опитувальник інтересів (С.О.Клімов)	303
Характеристика типів професій (зведена таблиця)	307
Методика Л. Йовайши	310
Методика Джона Холланда	315
Опитувальник особистісної орієнтації (Джоунс, Крендалл)	321
Методика вивчення ціннісних орієнтацій (М.Рокіч)	322
Експрес-діагностика соціальних цінностей особистості (Н.П.Фетіскін)	326
Тест смисложитєвих орієнтацій (Д.О.Леонтьєв)	328
Методика визначення мотивації до успіху і уникнення невдач (А.Реан).....	332
Методика «Самооцінка сили волі» (С.П.Ільїн, Є.К.Фещенко).....	334
Методика КОС-2 (В.В.Синявський, Б.О.Федоришин).....	336
Методика «Профіль мислення» (В.Ганзен, К.Малишев, Л.Огінець).....	340
Діагностичний опитувальник "Людина-машина".....	345
Методика «Локус контролю»	347
Проективна методика «Психометричний тест» (С.Делінгер)	352
Особистісний опитувальник Р.Кеттелла (16PF)	356
Експрес-діагностика визначення темпераменту (М.М.Обозов).....	376
Особистісний опитувальник Г. Айзенка (ЕРІ)	378
Методика "Теппінг-тест"	385
Формула темпераменту (А.Белій).....	392
Тест САМОАЛ (Е.Шостром)	396
Експрес-діагностика визначення соціонічних типів особистості (Мегель-Овчаров).....	407
Перелік рекомендованих джерел	412